

Sef kancelarije SAD u Pristini Dzon Menzis

U REZOLUCIJI 1244 NEMA NEZAVISNOSTI

U Srpskom nacionalnom vecu Kosova i Metohije u manastiru Gracanica odrzan je 19. oktobra 2001. godine sastanak na kojem se razgovaralo o predstojecim izborima na Kosovu i Metohiji. Posle visecasovne rasprave usvojeno je sledece

SAOPSTENJE

20. oktobar 2001. godine, Gracanica

1) Ucesnici u raspravi jedinstveni su u oceni da je pitanje izbora zakazanih za 17. novembar ove godine tema o kojoj se razgovara i razmislja u srpskoj zajednici na Kosovu i Metohiji i mnogo sire. Poziv medjunarodne zajednice kosovskim Srbima da izadju na izbore stavio ih je na veliku dilemu. Srbi jos uvek zive u veoma teskim uslovima. Oni nemaju slobodu zivljenja, nemaju slobodu kretanja i pravo na rad. Pitanje povratka Srba i sudbine kidnapovanih jos je nerešeno. Zato Srbi razmisljaju i postavljaju pitanje da li u takvim uslovima mogu slobodno ucestvovati na izborima? Ucesnici sastanka smatraju da su zahtevi kosovsko-metohijskih Srba za stvaranje uslova za izlazak na izbore veoma opravdani. Ali, istovremeno su ucesnici istakli i sadasnju realnost na Kosovu i Metohiji i postavili pitanje da li je moguće u ovom kratkom vremenu da medjunarodna zajednica obezbedi trazene uslove?! Propusteno je vreme od dve i po godine, pa zato ucesnici smatraju da medjunarodna zajednica treba da preuzme na sebe obavezu da, makar i posle izbora, u dogledno vreme, obezbedi istaknute uslove koje srpska zajednica trazi.

2) Na sastanku, pozitivno je ocenjen stav SB OUN sa sednice na kojoj se raspravljalo o Kosovu i Metohiji i gde je dodatno potvrđeno da je Kosovo i Metohija integralni deo teritorije SR Jugoslavije i da nema promene granica. Time su odstranjeni dilema i strah kod srpske zajednice da ce ona svojim ucescem na izborima i u Skupstini pokrajine dati legitimitet Albancima za stvaranje svoje albanske drzave na Kosovu i Metohiji.

3) Ucesnici u raspravi ponovo su istakli da srpska zajednica moze

svoje interese da ostvaruje i stiti u okviru privremenih institucija UNMIK-a na Kosovu i Metohiji. Zato je prisustvo Srba i njihovo aktivno ucesce u tim institucijama opravdano i korisno. Medjutim, isto tako je veoma vazna i presudna za srpsku zajednicu ZASTITA od nacionalne majorizacije. Zastita Srba od nacionalne majorizacije je u rukama sefa UNMIK-a, jer Ustavni okvir to nedovoljno regulise. Zato je potrebna dodatna garancija Saveta bezbednosti, odnosno sefa UNMIK-a, da Srbi u institucijama sistema nece biti majorizovani.

To se moze postici samo izlaskom Srba na izbore. Jer, neizlaskom na izbore i neucestvovanjem u pokrajinskim strukturama vlasti, srpska zajednica sama sebi uskracuje pravo i mogucnost da legitimno i punopravno zastupa, raspravlja i odlucuje o pitanjima sudbonosnim za svoj opstanak, a drzava Srbija lisava sebe mogucnosti svoga prisustva na Kosovu i Metohiji kroz legitimne predstavnike Srba u institucijama pokrajine, dok SR Jugoslavija priprema sebi ponovo tihu medjunarodnu izolaciju.

4) Izlazak ili neizlazak Srba na izbore 17. novembra ove godine je krupno politicko i drzavno pitanje. O tome kosovsko-metohijski Srbi ne mogu i nece sami da odlucuju. O tome treba da se izjasni i odluci drzavni vrh Republike Srbije i SR Jugoslavije. Izlazak na izbore nije samo volja i pitanje Srba na Kosovu i Metohiji. Otuda, Srbi Kosova i Metohije gledaju prema Beogradu, traze i ocekuju da tu sudbonosnu odluku i odgovornost preuzme na sebe drzava Srbija i SR Jugoslavija. Vreme prolazi, cekanja vise nema.

Informativna sluzba Srpskog nacionalnog veka KiM

Zajednicka sednica savezne i republicke vlade

USVOJENA DEKLARACIJA O KOSOVU I METOHIJI

Odluka o izlasku Srba na izbore posle sastanka Kostunice i Hekerupa, izjavio nakon sednice Nebojsa Covic

Odluka o izlasku Srba na izbore na Kosovu i Metohiji, zakazana za 17. novembar, bice doneta posle razgovora predsednika SRJ Vojislava Kostunice sa civilnim administratorom za Kosmet Hansom Hekerupom, a najkasnije do kraja nedelje, izjavio je juce Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, u Palati federacije. Covic je obavestio novinare da je na zajednickoj sednici jugoslovenske i vlade Srbije u prisustvu predsednika SRJ Vojislava Kostunice usvojena Deklaracija o Kosovu i Metohiji i okviri za razgovore sa Hekerupom.

"Deklaracija sadrzi opis postojeceg stanja u pokrajini i tri elementarne tacke kao mere za vracanje poverenja i povratak normalnog zivota srpske ali i ostalih nealbanskih nacionalnih zajednica na Kosovu i Metohiji", rekao je Covi+ u Palati federacije posle sastanka dve vlade.

Predsednik Koordinacionog centra i potpredsednik Vlade Srbije objasnio je da se u prvom delu Deklaracije nalazi kratka analiza stanja sa kojim se susrecemo na Kosovu i Metohiji u 28 meseci privremene administracije UN. "Od 226 hiljada prognanih lica od dolaska Kfora i UNMIK-a na Kosovo se vratilo 126 lica, sto na najbolji nacin govori o ambijentu i uslovima pod kojima ce se odrzati izbori 17. novembra, a naravno govori o tome da li predstavnici Srba mogu ili ne da ucestvuju na ovim izborima", istakao je Nebojsa Covic. M. Pesic

Deklaracija Vlada SRJ i Srbije povodom situacije na Kosovu i Metohiji

SITUACIJA SVE GORA, NASTAVLJA SE PROGON SRBA

Jugoslovenska vlada i vlada Srbije na sednici posvecenoj situaciji na Kosovu i Metohiji usvojile su juce deklaraciju o zajednickom sprovedjenju Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN sledece sadrzine:

"Mada je od pocetka civilnog i bezbednosnog prisustva UN na Kosovu i Metohiji proteklo 28 meseci, Savezna vlada i Vlada Republike Srbije sa zaljenjem konstatuju da Rezolucija 1244 Saveta bezbednosti UN nije ispunjena u delu koji se odnosi na Srbe i druge nealbance, njihovu bezbednost, povratak prognanih i traganje za nestalima, saopsteno je juce sa zajednicke sednice dve vlade, na kojoj je usvojena i Deklaracija o zajednickom sprovedjenju Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN.

Uprkos dobroj volji koju su Srbi pokazali masovnim odzivom na registraciju, Unmik nije preduzeo neophodne mere za normalizovanje njihovog ukupnog položaja;

- Na Kosovu i Metohiji vlada atmosfera straha i neslobode;

- Bezbednosna situacija je sve gora, nastavlja se progon i ubijanje Srba i ostalih nealbanaca, ogranicene slobode kretanja ima samo u enklavama;

- Od 226.000 raseljenih Srba i drugih nealbanaca, povratak je omogucen samo za njih 126;

- Sudbina 1.360 nestalih Srba i 140 nestalih i nealbanaca i dalje je neizvesna;

- Srbi i ostali nealbanci i dalje su diskriminirani u kosovskom pravosudju, mada su, istovremeno, Albanci uglavnom pusteni iz zatvora u centralnoj Srbiji, a na jugu Srbije je izvršena amnestija pripadnika OVPMB;

- Ne samo da imovinska pitanja pravnih ili fizickih lica ostaju neresena, vec se uzurpacija imovine, nesankcionisano, nastavlja;

- Od SRJ se ocekuje da otplati i onaj deo duga bivse SFRJ koji je vezan za Kosovo i Metohiju, a da joj se pri tom ne dopusta da koristi svoju imovinu na Kosovu, niti da ubire poreske prinadleznosti iz Pokrajine;

- Stranke kosovskih Albanaca, svaka pojedinačno, u predizbornoj kampanji obecavaju nezavisnost Kosova, uprkos Rezoluciji 1244, pa cak i uprkos Ustavnom okviru za privremenu samoupravu Kosova specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN;

U takvim uslovima, imajući na umu ne samo priblizavanje izbora 17. novembra, vec pre svega nemogucnost opstanka za Srbe i druge nealbance, ali i realnu opasnost koju nestabilno Kosovo predstavlja za citav region, Savezna vlada i Vlada Republike Srbije, u skladu sa programom za implementaciju Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN na Kosovu i Metohiji, koji su obe vlade donele, usvajaju Deklaraciju o zajednickom sprovedjenju Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN kojom se:

1. Potvrđuju osnovni principi Rezolucije 1244 i ustanovljuje okvir saradnje Unmika i Kfora, s jedne, i drzavnih organa SRJ, s druge strane;

2. Reafirmisu obaveze iz Rezolucije 1244 o bezbednosti i ljudskim pravima, povratku svih raseljenih i izbeglih lica, zastiti i obnovi spomenika kulture, i uspostavlja trajna saradnja Unmika i Kfora i drzavnih organa SRJ u bezbednosti, pravosudju, obrazovanju, zdravstvu i socijalnom staranju, informisanju i medijima, lokalnoj samoupravi, upravljanju javnom imovinom i javnim preduzecima, monetarnoj politici, fiskalnom sistemu i carinama;

3. Omogucuje zastita prava i interesa gradjana srpske nacionalnosti i drugih nealbanaca, polazeci od dva principa Rezolucije - teritorijalnog integriteta SR Jugoslavije i sustinske samouprave koja treba da se ostvari preko privremenih institucija.

Zajednicko sprovedjenje Rezolucije 1244 stvar je sporazuma koji bi bio usaglasen izmedju specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN i predsednika Koordinacionog centra, kao predstavnika Savezne vlade i Vlade Republike Srbije"

U pozadini pristinskog dijaloga

TOM KENIKS: ALBANCİ SU DRZAVLJANI SRJ

Pristina, 18. oktobra - Izdavanjem licnih dokumenata civilna administracija UN samo je potvrdila brojcanost stanovnika na Kosmetu. To znaci da su i Albanci gradjani ove regije, a drzavljanı SRJ! Ovo je izjavio Hekerupov zamenik Tom Keniks, reagujuci na jucerasnju tvrdnju albanskih prvaka na srpsko-albanskom dijalogu u Pristini da je izdavanjem Unmikovih dokumenata stanovnistvu na Kosmetu medjunarodna zajednica priznala Kosovu i Metohiji nezavisnost. Albanski lideri Ibrahim Rugova, Hasim Taci, Bljerim Reka, Ramus Hajradinaj, Adem Demaci i Mahmut Bakali - i pored

jasnog upozorenja da je Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN i svim kasnijim sporazumima isključena svaka secesionistička mogućnost ovog dela nase zemlje - bili su jedinstveni da je jedino rešenje ovdasnjeg pitanja osamostaljenje Kosmeta, odnosno njegovo otcepljenje od matične republike.

Osam tacaka

Srpski predstavnici koje je predvodio Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju savezne i republičke vlade, predstavili su platformu u osam tacaka za srpsko-albanske razgovore, posle kojih ce se doneti zvanični stav o predstojećim opštim izborima na području Pokrajine.

Ovoj platformi, u stvari, osnova je Rezolucija 1244, jer se svih osam tacaka odnosi na državnu celovitost nase zemlje, garantovanje bezbednosti, slobodu kretanja, stvaranje uslova za rad proteranih i njihov povratak i postovanje ljudskih prava.

Postovanje ovih osam tacaka predstavlja preduslov za izlazak srpske zajednice na predstojeće izbore, istakli su srpski predstavnici. Međutim, albanski predstavnici su imali dijametralno različito mišljenje u odnosu na međunarodne predstavnike (Oebs i Unmik) i organizatore ovog susreta - američki Institut PER iz NJu Džerzija u vezi sa Rezolucijom 1244 i Kumanovskim sporazumom.

Sudeći po nastupanju i iskazanim stavovima prema Savetu bezbednosti, Albanci, budući da nisu potpisnici nikakvog sporazuma posto je to u njihovo ime učinila međunarodna zajednica, smatraju da ih ništa sto nisu potpisali i ne obavezuje.

Bakali: Srbi nisu slobodni

Mahmut Bakali, nekadašnji visoki funkcioner CK SKJ, a sada predstavnik Alijanse za budućnost Kosova, koju predvodi jedan od celnika terorističkog pokreta OVK Ramus Hajradinaj, načelno se slaže sa Srbima da nisu slobodni. Međutim, on je istakao da izlaskom na izbore Srbi to mogu da prevaziđu.

Bakali je bio izričit da zvanični Beograd ne može da bude albanski partner u rešavanju kosovskih problema na šta mu je replicirala Rada Trajković objašnjenjem da u Beogradu postoji veliki broj razumnih ljudi koji su spremni da konstruktivno doprinesu prevazilaženju ovdasnjih problema. Međutim, Albanci, istakla je ona, nijednog Srbina koji ne želi da se odrekne Kosmeta ne žele kao sagovornika, pa im očito niko ne odgovara.

Ocenjujući predizbornu situaciju, budući da sve albanske stranke najavljuju "nezavisno Kosovo", Oliver Ivanović je istakao da Albanci ne žele multietnicnost, već etnički čisto Kosovo. U stvari, oni kupuju vreme, kazao je Ivanović, jer iseljavanje Srba i ostalih nealbanača pod pritiskom militantnih predstavnika njihovog naroda i dalje traje, a povratak prognanih nije ni otpočeo.

I na kraju, iako je Suzan Manuel pre tri dana izjavila da se Srbima garantuje da o kosovskoj nezavisnosti nema ni govora, insistirali su na garantovanju zahteva koje je Nebojsa Covic predstavio u osam tacaka, odnosno na postovanju Rezolucije 1244.

Budući da, iz dosadašnjeg iskustva, znaju da Albanci svoja obećanja i garancije ne postuju, srpski predstavnici su misljenja da te garancije mogu da dobiju jedino od nekoga ko bi privoleo Albance na civilizacijsko ponašanje. To bi mogli da budu Džordž Bus, Kofi Anan, ili Evropska zajednica, a ne portparoli civilne administracije za koje Albanci i ne haju. M. Laketić

SUZAN MANUEL :

ISKLJUČENO OTCEPLJENJE KOSOVA

Suzan Manuel, portparol UNMIK-a, stigla je preksinoc sa velikim zakasnjem u Beograd, jer je ceo tim zadržan na administrativnoj granici sa Kosovom. Tema je, naravno, ovih dana goruća, a to je pitanje izlaska Srba na Kosovo na izbore, za šta se međunarodna zajednica zalaze, a prema čemu i nadležni u Beogradu i Srbi na Kosovu imaju velikih rezervi.

Da li je opravdano strahovanje Srba da će novi parlament Kosova već na prvom zasjedanju proglasiti otcepljenje?

- Pre svega, mislim da neće biti mogućnosti čak ni da dodje do takve tačke dnevnog reda. Upravo sada se u UNMIK-u dovršava izrada pravilnika po kojem će novoizabrana Skupština Kosova da radi. Verujem, iako ovaj pravilnik još nije dovršen, da će i strukturalno biti onemogućeno da se Skupština bavi temom definitivnog statusa Kosova.

I posle izbora, okvir političkog života na Kosovu određuju u stvari Ujedinjene nacije preko specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN?

- Da, on ostaje izvršna vlast i on može da intervenise u radu Skupštine. Ako vidi da se pojavljuje zakon koji ugrožava prava određene grupe, on može da ga poništi ili zaustavi njegovu izradu. Ali, ja mislim da će čak i strukturalno pravilnikom ovakva eventualna odluka biti unapred onemogućena.

Da li će se na Kosovu odlučivati o njegovom definitivnom statusu?

- Nova provizorna vlada ne može niti će ikada moći o tome da odlučuje. O definitivnom statusu Kosova, kad ta tema dodje na dnevni red i kad se steknu za to uslovi, neće se odlučivati na Kosovu. O tome će odlučiti zainteresovane zemlje. Naravno da albanske stranke vode predizbornu kampanju u tom smislu, da obećavaju nezavisnost Kosova, ali ni to ne rade u onolikoj meri u kolikoj je to bilo izraženo prošle godine. Albanske stranke mnogo više sada govore o ekonomskim reformama i izgradnji demokratskih institucija.

U čemu će se položaj Srba popraviti ako prihvate da učestvuju na ovim izborima?

- Mislim da je glavno to da se obezbedi da se njihov glas i uticaj čuje i oseti. Najviše sto mogu da dobiju jeste oko 25 do 27 mesta u parlamentu, ali bi to mogla da bude druga najveća snaga.

Osim ako se svi Albanci ne udruže protiv njih, mogli bi da se udružuju sa drugim blokovima i da utiču odlučujuće na odluke parlamenta.

Oni jednostavno moraju da budu tu i da se i sami izbere za svoja prava.

Da li su danas na Kosovu obezbedjena njihova prava, bar minimum ljudskih prava, po vasem misljenju?

- Da budem potpuno iskrena, mi nismo uspeli da im obezbedimo sva prava. Njihov polocaj se polako popravlja, ali postoji i blokada od strane albanske zajednice. Ako bi politicarai uzeli na sebe svoj deo odgovornosti, mislim da bi se, bez obzira na to sto ce to biti jako tesko, polocaj Srba ipak resavao na pravedniji i brzi nacin.

Da li mozda znate u kojoj je fazi istraga haskog tribunala u vezi sa albanskim zlocinima pocinjenim nad Srbima?

- Ne, ali je stav UNMIK-a da ce svako ko bude optuzen biti izrucen haskom tribunalu.

Ali, slabo je oruzje tih zagarrantovanih deset mesta u parlamentu?

- Mi smo svesni da Srbi moraju imati jaci glas od onoga koji im omogucava njihov broj. Ako Srbi ne izadju na ove izbore, mislim da bi njihov uticaj i prisustvo u medjunarodnoj zajednici postali manje vidljivi, manje upadljivi.

Sta zapravo traze Srbi na Kosovu?

- Oni traze ono sto im mi dugujemo, a nismo bili u stanju da ispunimo. Sve sto su bile nase obaveze. Osim mozda sto je gospodin Covic nedavno rekao za amnestiju svih srpskih zatvorenika, ako se ne varam. Nisam sigurna da je nase da se u to mesamo. Sve ostalo sto traze medjunarodna zajednica bi imala obavezu da im obezbedi: slobodu kretanja, imovinska prava, sigurnost, pravosudje, pravo na povratak, istragu o nestalima...

Mislim da su i prisustvom gospodina Covica i temama koje podsticu predstojeci izbori ovi problemi uzdignuti na nivo koji je trebalo da imaju vec pre godinu i po dana. Dobijamo i vecu finansijsku potporu za resavanje ovih pitanja, a postoji i mnogo veca osetljivost u medjunarodnoj zajednici za ovakve probleme. Nasledili smo mrznju, i potrebno je vreme, vise volje, iskustva i organizacije da se ona pobedi.

Da li je medjunarodna zajednica izgubila interesovanje za dogadjaje na Kosovu posle 11. septembra?

- Prosle nedelje bila sam u NJujorku, sa gospodinom Hekerupom, i imala sam velikih problema da pronadjem ljude koji bi se interesovali za Kosovo. I kad bih ih pronasla, obicno bi pokusavali da ga na neki nacin povezu sa Bin Ladenom. Ali, nema Bin Ladena na Kosovu, da ga ima, verovatno biismo dobili mnogo vece pare za resavanje problema.

A sta mislite o ucenama koje dolaze iz medjunarodnih institucija u vezi s izlaskom Srba na izbore?

- Cula sam da je to Djindjic rekao. To svakako ne dolazi od nas. Mi ne zelimo nikakvim pretnjama da teramo Srbe da izadju na izbore. Samo se bojimo da, ako ne izadju, moze se desiti da se njihova izolacija jos vise produbi. Albanci su, inace, vrlo uznemireni posle promena u Beogradu. NJima se ne dopada sto toliku paznju usredsredjujemo na Srbe. Ne bih volela da ovaj pritisak od strane srpske zajednice prestane. Jer sada je tema u centru paznje i mi moramo dnevno da izvestavamo sta smo konkretno uradili da se polozaj Srba na Kosovu poboljsa. Zorana Suvakovic

Sastanak srpske i albanske delegacije u Pristini

DAN EVERTS : SRBI OCEKUJU CVRSTE GARANCIJE ZA UCESCE NA IZBORIMA

Pristina, 17. oktobra (Tanjug) Odluka o ucescu Srba na kosmetskim izborima 17. novembra nije doneta jer se jos ocekuju cvrste garancije i progres na planu bezbednosti slobode kretanja i povratka kosovskih Srba, saopstio je veceras u Pristini sef misije OEBS-a Dan Everts.

Everts je to izjavio posle sastanka sefa Koordinacionog centra za Kosovo Nebojse Covica i albanskih i srpskih lidera sa Kosmeta koji je u Pristini odrzan uz ucesce medjunarodnih predstavnika.

"Koliko sam razumeo Covica, on zeli vise rezultata za ucesce Srba na izborima. On nije zatvorio vrata, ali trazi cvrscie obecanje albanskih lidera i medjunarodne zajednice", rekao je Everts na konferenciji za novinare u sedistu OEBS-a.

Everts je ponovio da je ucesce Srba na izborima u njihovom interesu jer ce u suprotnom albanska zajednica to oceniti kao "nezainteresovanost za Kosovo, a kod medjunarodne zajednice Srbi ce izgubiti simpatije".

Sef kancelarije SAD u Pristini o buducnosti Kosova

U REZOLUCIJI 1244 NEMA NEZAVISNOSTI

Sef Kancelarije SAD u Pristini Dzon Menzis izjavio je da su dosadasnja medjunarodna nastojanja na Kosovu bila da ono dobije autonomiju, onakvu kakva je predvidjena Rezolucijom 1244 UN SB. Menzis je, u intervjuu za dnevnik na albanskom jeziku "Bota sot", rekao da Rezolucija UN 1244 ne predvidja nezavisnost Kosova.

- Jos uvek je veoma rano govoriti o nezavisnosti Kosova - naveo je Menzis, dodajci da u pokrajini tek ocekuju prve opste izbore za poslanike skupstine.

Menzis istice da Amerika nece biti jedina koja ce odlucivati o statusu Kosova, ukazujući da je sudbina Kosova najpre u rukama naroda koji tu zivi i koji treba da preuzme na sebe odgovornost za buducnost pokrajine.

Protiv terorizma i na Kosmetu

Osvrcuci se na americko-britansku akciju u borbi protiv terorizma, Menzis je rekao da je "od znacaja da se svaka zemlja bori protiv teroristickih snaga, bilo gde da se one nalaze". Protiv terorizma treba da se borimo i ukoliko se pojavi na Kosovu i mislim da to uvek treba imati na umu, podvukao je Menz

Intervju Aleksandra Drugog Karadjordjevica

DEMOKRATIJA JE IZBOR

Prestolonaslednik Aleksandar Drugi Karadjordjevic priznao nam je da jos ima neobicnan osecaj od kada je sa svojom suprugom princezom Katarinom simbolino otključao kapiju dvorskog zdanja na Dedinju. Beli i Stari dvor za NJegovo kraljevsko visocanstvo su pre svega dom njegovog oca i njegovog dede.

"I pored toga sto je proteklo mnogo vremena, njihov duh je jos uvek tu", rekao je princ Aleksandar dok je sumrak padao na Stari dvor.

Od kada su demokratske vlasti odlucile da isprave visedecenijsku nepravdu i predaju dedinjski kompleks porodici Karadjordjevic na koriscenje, Aleksandar Karadjordjevic vise ne posecuje hotele. Mocda zato sto je rođen u sobi londonskog hotela "Kleridz", pre 56 godina.

Iako su dvorovi na Dedinju sluzbena rezidencija predsednika SRJ, Vojislav Kostunica, za razliku od svog prethodnika Slobodana Milosevica, nikada nije zeleo da kroci u njih u svojstvu sefa drzave. Ali, pre nekoliko dana, bio je zajedno sa suprugom gost Aleksandra Karadjordjevica na veceri. Prisustvovali su i najvisi funkcioneri jugoslovenske federacije. Cesto ste govorili u vreme Milosevica da prvo treba da krunisemo demokratiju, pa da onda razmisljamo o monarhiji. Mislite li da je doslo vreme da demokratija krunise Vas?

- Sve ima svoje vreme. Institucija monarhije u ovoj zemlji i ovom narodu stara je koliko i ovaj narod, i ona postoji i na idealnom i na stvarnom planu bez obzira na to da li je struktura vlasti priznaje ili ne. Ja sam svoga oca nasledio u trenutku njegove smrti, i to nema nikakve veze sa tim da li se to kome svidja ili ne.

To je sudbina, i ona se ne bira. Demokratija, pak, jeste stvar izbora. Upravo zbog toga, zbog privilegije i prava da sami birate kakva ce vam sudbina biti, ona za narod predstavlja pitanje od koga starijeg gotovo i da nema. Mi jesmo ucinili prvi i bitni korak ka demokratizaciji drustva, ali do cilja predstoji jos dug put. Pri svemu tome, nije tesko konstatovati da je jedna od velikih prepreka upravo raskid sa najgorim nasledjem proslosti.

Koren nesrece

- To se nasledje duboko ukorenilo, i kada o njemu govorimo onda moramo biti svesni da nije problem samo u zloupotrebama do kojih je doslo tokom poslednjih deset godina, kako se to ponekad cuje. Problem je sto je to nasledje svih ovih pola veka. Nije Milosevic bio koren nesrece, nego je on na tom korenu nikao i procvetao zlom. Dakle, monarhija i demokratija nisu alternative jedna drugoj. Naprotiv, to je - po mom dubokom uverenju - deo iste price i istog paketa.

Prosla je godisnjica 5. oktobra. Da li bi sa kraljem bilo bolje, ili, preciznije, da li bez kralja ne valja?

- Ako je do toga u sta ja verujem, onda nema sumnje da je sa kraljem bolje! S druge strane, treba biti svestan toga da konacni sud sta je bolje daje tek poznavanje posledica koje jedan sistem, jedan politicki, kulturni i duhovni obrazac proizvede. Posledice dosadasnjeg ustrojstva drzave sasvim su vidljive i jasne. Ja mislim da bi kod nas kraljevina bila dobar instrument zastite institucija demokratije, podele vlasti i obezbedjenja gradjanskih i ljudskih prava. Ne jedini, ali vazan i dobar. Uostalom, u kojoj od savremenih evropskih kraljevina nije takav slucaj?

Vasi protivnici isticu da jos niste naucili srpski i tvrde da americke i britanske diplomate koje dolaze na sluzbu u Beograd, posle

sestomeseceg kursa, govore bolje nas jezik nego Vi?

- Ne znam kakva je steta po nekoga do sada proizasla od mog srpskog jezika. Ako je to sve sto imaju da mi prebace, onda se ja mogu smatrati veoma sretnim covekom. Problem komuniciranja na srpskom opterecuje, Bogu hvala, mene samog vise nego bilo kog drugog. Zato na tome radim koliko god mi vreme i obaveze dopustaju. Sada, kada konacno zivim u svojoj zemlji, verujem da ce i taj problem prestati da postoji.

Inace, sasvim sam zadovoljan sto americke i britanske diplomate koje sluze u Beogradu posle sestomeseceg kursa govore dobro srpski jezik. Daj Boze da je sto vise onih koji srpski jezik dobro govore i dobro razumeju. Tek onda ne bi nista zavisilo od kvaliteta moga srpskog jezika.

Zivot na Dedinju

Od kada ste se uselili u dvorski kompleks, cesto putujete Srbijom. Da li je to uvod u predizbornu kampanju?

- Srbijom jos ne putujem dovoljno, niti onoliko koliko bih to zeleo, jer mi preseljavanje oduzima dosta vremena. Tek nameravam da obidjem krajeve i mesta u kojima nisam bio, da se upoznam sa ljudima, i da sagledam kako i u cemu bih mogao da im pomognem.

Da li ste se prilagodili zivotu na Dedinju. Zalili ste se prvih dana na udaljenost kuhinje od Starog dvora i nedostatak klima-uredjaja. Kakav je, zapravo, beogradski zivot jednog prestolonaslednika? Ko Vam je najcesci gost u dvoru?

- Kao prvo da Vas ispravim. Dedinje je nastalo oko Dvora, nisu dvorovi gradjeni na Dedinju da bi se njihov graditelj priblizio tadasnjoj ili danasnjoj eliti. Ni danas ne odredjuje ritam i ambijent zivota Dvora cinjenica da se taj kompleks nalazi na Dedinju. Inace, neobicnan je osecaj stanovati u kraljevskom dvoru, jer je za mene to iznad svega dom moga oca i moga dede. Kada gledam stare fotografije, nije tesko prepoznati prostorije i delove namestaja.

Ako je rec o nekim problemima zivota u Dvoru, ne zelim da budem pogresno shvacen: to su problemi koji su tehnicke prirode, kao kada promenite sobu, ambijent na koji ste navikli, pa morate da se prilagodite novom rasporedu. Ja sam rođen u hotelu, a zivot sam proveo u izgnanstvu zbog dve krivice: zato sto sam rođen i zato sto sam sin svoga oca! Danas nastojim da dvorove otvorim, da ostanu mesto okupljanja, da omogucim gradjanima da ih mogu posetiti, da citav taj kompleks pocne da funkcionise onako kako bi moralo biti, a to znaci kao jedinstvena istorijska i kulturna bastina. Za

sada nemamo "najcesce" goste, ali je do sada vise ljudi primljeno i ugosceno u Dvoru nego sto ih je u ranijem periodu tamo uopste uspelo da udje po bilo kom osnovu, tokom citave godine.

Nicu testamenti

Kakva je situacija u porodici Karadjordjevic posto ste se vratili u Beograd, kakvi su Vasi odnosi sa princezom Jelisavetom?

- Kraljevska porodica i kraljevski dom se ne razlikuju mnogo od bilo koje porodice i bilo kod doma. Samo su veca iskusenja i veca opsta steta ako se ne zna odoleti iskusenjima. Ja sam staresina kraljevskog doma i ko god tom domu pripada mora da se prilagodi izvesnim obavezama i disciplini. Od toga nisam ni ja izuzet. Ako toga nema, onda nema ni doma, a ako nema doma, onda nema ni prava i privilegija ili pocasti koje clanovima doma po tom osnovu prinadleduju. Ne mozete biti knez, a osporavati izvor svoga knezevstva.

Moram pomenuti da u vladalackoj grani doma nema spora oko toga.

A sa Mici Lou? I njenim famoznim testamentom?

- Ako mislite na udovicu moga strica kraljevica Andreje, njeno sadasnje ime je Eva Marija. Sto se tice raznih testamenata, koji nicu kao pecurke, tu nemam sta da komentarisem, niti me to pitanje posebno zanima.

Hocete li nam odgovoriti iz kojih fondova se finansira Vasa porodica, Vase pratece osoblje i obezbedjenje, kao i placanje troskova tekuceg odrzavanja dvorskog kompleksa? Stoje li iza Vas odredjeni politicki centri moci u zemlji?

- Ja imam svoja sredstva i ona su za sada dovoljna za pokrice troskova. Mogu kategoricno da saopstim da nikakvi centri moci u ovoj zemlji, ili iz ove zemlje, bilo politicki ili neki drugi, ne stoje ni iza mene, ispred mene ili pored mene, niti predstavljaju izvor mojih sredstava.

Kompleks na Dedinju i dalje cuvaju pripadnici VJ. Znaju li da ste Vi zapravo njihov kolega, bivsi oficir Kraljevske britanske armije?

- Pripadnici Vojske zaista cuvaju pomenuti kompleks, koji je jos svojina savezne drzave. Ne znam koliko su pripadnici VJ svesni moje nekadasnje vojne karijere, ali znam da sa oficirima i vojnicima angazovanim na zastiti kompleksa imam izvanredno dobre odnose i da se do danas nije pojavio nijedan problem ili pitanje koji bi se mogli smatrati spornim ili otvorenim. Veoma sam im zahvalan na profesionalnosti i savesnosti kojom pristupaju svome poslu. Mislim da su to sjajni ljudi, oslobodjeni bilo kakvih ideoloskih ili politickih ogranicenja, svesni obaveza i odgovorni - rekao je Aleksandar Drugi Karadjordjevic u intervjuu Aleksandar Apostolovski

Nasledno pravo Karadjordjevica na presto

KRUNA PRIPADA SAMO ALEKSANDRU DRUGOM

"Prestolonasledniku, drugoj licnosti u drzavi, Srbi nisu nikad posvetili dovoljno paznje", smatra istoricar profesor Rados Ljusic. "Prerano su im tovarili vladalacke obaveze, nespretnim fizicki, duhovno i intelektualno da se sa njima nose. To je jedna od gresaka i aktuelne dinastije"

Negde pred smrt princ Tomislav je u jednom razgovoru rekao da su Karadjordjevici "izborna a ne nasledna monarhija". Da li je moguće da je pogresio?

- Da, pogresio je - tvrdi profesor Rados Ljusic, jedan od retkih nasih istoricara koji se vec duze vreme bavi istorijom srpskih dinastija. - Nijedna dinastija ne bi mogla da opstane dva veka, pogotovo ne kod nemirnih Srba, na izbornom principu. Nasledstvo prestola Srbi su izborili 1830. godine sultanovim Hatiserifom i beratom izdatim knezu Milosu. Pitanje nasledjivanja prestola potom je imalo svoj dugotrajni razvojni put da bi se konacno ustalilo u drugoj polovini 19. veka, kad je utvrdjen do pojedinosti nasledni princip ustavima i zakonima o nasledjivanju prestola. Princ Tomislav i ja smo o tome jednom dugo razgovarali kad me je posetio cim se vratio u zemlju. Rekao sam mu sve ovo sto i vama i nije mu bilo pravo, ali sam stekao utisak da mi zbog toga nije zamerio. Tada sam mu kazao da je on samo najstariji clan kraljevskog doma, a da presto, ako se Srbi budu odlucili za monarhiju, pripada samo prestolonasledniku Aleksandru. Nasi odnosi zbog toga nikad nisu bili poremećeni.

O svemu ovome profesor Ljusic detaljno pise u luksuznoj fotomonografiji "Karadjorcevici" (izdanje Karic fondacije i "Narodne knjige") o cemu smo pisali i u proslom broju. Izmedju ostalog i da je clanom 57. Ustava iz 1903. godine, dakle kad su posle ubistva kralja Aleksandra Obrenovica i kraljice Drage Karadjordjevici ponovo dosli na presto, propisano: "U Srbiji vlada kraj Petar Prvi iz dinastije Karadjordjevica. Kralja nasledjuje musko potomstvo iz zakonitog braka po pravu prvorodjenja. Ako kralj ne ostavi muskog potomstva, nasledstvo prelazi na pobocnu liniju u muskome potomstvu po istome redu prvorodjenja". Svi potonji ustavi (1921, 1931) Karadjordjevicima su osiguravali sva u svetu vazeca vladalacka prava. Jednom stecena, ona vise nicim nisu ogranicavana, pa ni u novoj drzavnoj zajednici Kraljevini SHS, odnosno Kraljevini Jugoslaviji.

Za razliku od Obrenovica, Karadjordjevici nikad nisu oskudevali u muskim potomcima i to je bila dobra strana ovog vladalackog ogranka. Medjutim, oni na presto nisu uvek dolazili prema principu prvorodstva. Prvi nas prestolonaslednik u novije doba, Aleksa, vzdov najstariji sin, umro je mlad 1829. godine u Kisinjevu, pa je za kneza izabran njegov mladji brat Aleksandar. Zbog preteranog eksponiranja u aneksionoj krizi i zbog jednog kriminalnog prestupa, prestolonaslednik Djordje (unuk kneza Aleksandra) odrekao se svojih prava 1909. godine u korist mladjeg brata Aleksandra.

- Nijedan prestolonaslednik iz ove dinastije nije dosao na presto uobicajenim legalnim putem - isticke Rados Ljusic. - Dva puta su mladji sinovi, knez Aleksandar i kralj Aleksandar, sticali vladarsku titulu. Kralj Petar je doveden za vladara kao

pretendent, a ne kao prestolonaslednik, a kralj Petar Drugi je proglašen punoletnim pre punoletstva. Karadjordjevici su tri puta nasilno obarani s vlasti. Karadjordje je morao da napusti Srbiju pred naletom turske vojske 1813, knez Aleksandar da se skloni od združene liberalne opozicije i obrenovicevaca 1858, a kralj Petar Drugi da ide iz Jugoslavije ne mogavši da odbrani zemlju od fasisticko-nacistickih napadaca (1941). Tezak emigrantski zivot su provodili od Besarabije do juga Afrike i Amerike. Dvostruko duze su bili u izgnanstvu nego sto su boravili na prestolu. Zato je potpuno umesno pitanje koliko je ova sadasnja generacija dinastije, rođene i vaspitavane po drugim zemljama, vezana za dedovinu? Imaju li oni osećaj pripadnosti ovom narodu?

- Prethodna i sadasnja generacija Karadjordjevica pretrpele su mnoge nepravde i ponizenja od komunisticke vlasti - kaze nas poznati istoricar. - Njihov zivot u izgnanstvu bio je tezak i to je ostavilo trag na sadasnju generaciju. Zato moramo iskazati razumevanje za mnoge njihove slabosti. Tacno je i da se oni nisu potrudili da pokazu da su jace vezani za svoju zemlju i narod i to im u ovom trenutku pojedinci, s razlogom, najvise zameraju.

Sa prestolonaslednikom Aleksandrom profesor Ljusic je samo dva puta bio u kracem kurtoaznom razgovoru na osnovu kojeg nije mogao da izvede zakljucak da li on poseduje attribute jake predvodnicke licnosti kakve bi trebalo da ima buduci monarh. Prestolonaslednik Aleksandar nije ni pripreman da bude vladar, niti je, pak, njegovo skolovanje bilo usmereno u tom cilju.

- Nijedan vladar iz ove kuce nije prosao uobicajenu proceduru vaspitanja i pripreme za odgovoran vladalacki poziv, sto je ostavilo nemali trag u vreme njihove vladavine - veli Ljusic. - Drugoj licnosti u drzavi, prestolonasledniku, Srbi nikada nisu posvetili dovoljno paznje. Prerano su im tovarili vladalacke obaveze, nespremnim fizicki, duhovno i intelektualno da se sa njima nose. I to je jedna od gresaka dinastije, ako se tako moze reci, koja se uklapa u moje misljenje da Karadjordjevici nisu bili uporni u odbrani vladalackih prava i prestola. Da li bi bas zato bilo pametno da se prestolonaslednik Aleksandar uputi primerom bugarskog "cara" Simeona, vreme ce pokazati.

U poslednje vreme neki Aleksandru Drugom Karadjordjevicu osporavaju titulu prestolonaslednika. Tvrde da su od smrti njegovog dede prekršena mnoga pravila kraljevskog doma. Sto se njegovog oca kralja Petra Drugog tice, on je prekršio volju kralja Aleksandra kad je preuzeo vlast pre punoletstva, zatim je prekinuo vodjenje drzavnih institucija, vojske, kontakt s crkvenim vlastima i narodom kada je sa pucistima napustio zemlju, kao sto je i prakticno abdicirao kad je vlast preneo na Namesništvo i Titovu vladu. Dalje, sumnja se da je soba londonskog hotela "Kleridzis" proglašena za jugoslovensku teritoriju prilikom Aleksandrovog rođenja (o tome ne postoji dokument), zatim da je prestolonaslednik Aleksandar engleski drzavljanin koji je služio u engleskoj vojsci, da je bio oženjen katolikinjom, brazilskom princezom Donom Marijom da Glorijom, unukom brazilskog cara Pedra Drugog... Sta o svemu ovome kaze profesor Rados Ljusic?

- Nesumnjivo je da Aleksandru pripada titula prestolonaslednika i ako bi se Srbi vratili monarhiji, njemu pripada presto i titula kralja - tvrdi on. - Petar Drugi nije izvršio puc, vec vojska i ona ga je proglašila punoletnim, pa stoga i nije mogao da prekrši volju svog oca. Cinjenica je da kao vladar nije umeo da se snadje u teskim vremenima Drugog svetskog rata. Njegova, i ne samo njegova, greska jeste prenosenje vlasti na Broza i njegovu vladu, cime je, prakticno, abdicirao.

Takva greska obicno se nikada ne ispravlja. Abdicirati u korist sina ili nekog clana porodice to jos i ima nekog rezona, ali odreci se vlasti u korist komunisticke republike to prakticno znaci ne samo odreci se prestola vec i monarhizma. Kralj je imao pravo da abdicira, ali nije imao pravo da se odrekne monarhije. Nezavisno od toga, Karadjordjevici bi izgubili vlast, ali nisu morali da se nje dobrovoljno odreknu. O buducnosti monarhizma u Srbiji trebalo bi da odluce svi njeni gradjani a samim tim i o buducnosti prestolonaslednika Aleksandra. To sto je on bio oženjen katolikinjom, kao i knez Mihailo, nas narod nikad nije odobravao. Kad je rec o prestolonasledniku Aleksandru, cini mi se da se ponavlja jos jedno vec uvrezeno misljenje o gotovo svim vladarima ove dinastije - da imaju lose savetodavce.

Cinjenica je i da je nastankom Jugoslavije prestao kontinuitet srpske dinastije Karadjordjevic. Ovo vise nije Jugoslavija kakvu je stvorio Aleksandar Ujedinitelj, a Karadjordjevici su nasledna dinastija Jugoslavije a ne Srbije. Mogu li oni, uprkos svemu, ocekivati krunu?

- Karadjordjevici su bili vladari i Srbije i Jugoslavije, pa stoga i nasledna dinastija sa legitimnom pretendenturom na sadasnju SRJ, iako ona nije ni Srbija, ni negdasnja Jugoslavija. O tome da li ce Srbija biti monarhija ili republika odlucice narod.

Karadjordjevicima su nedavno dati jugoslovenski pasosi, uruceni su im kljucevi Belog dvora, slobodno setaju Srbijom. Mali broj gradjana ove zemlje zagovara monarhisticki oblik vladavine. Sta Karadjordjevici i prestolonaslednik Aleksandar realno mogu ovde jos da ocekuju?

- Karadjordjevicima bi trebalo vratiti njihovu imovinu i gradjanska prava i preneti sve mrtve clanove porodice u Oplenacki mauzolej - veli Ljusic. - Oni s pravom ocekuju da Srbija postane monarhija, ali odluku o tome, kao sto reko, donosi samo narod.

Kad je o imovini rec, neminovno se namece pitanje i da li ce biti lomova kod dalje ostavinske rasprave medju Karadjordjevicima? Na Beli dvor, recimo, pravo polazu i naslednici kneza Pavla koji je, posle ubistva kralja Aleksandra u Marseju, okoncao njegovu gradnju?

- Plasim se da hoce, bar prema onome sto se trenutno desava - smatra nas poznati istoricar. - Podela imovine kod Srba je uvek pracena porodicnim svadjama. Ne bi bilo nimalo kraljevski ako bi se to dogodilo Karadjordjevicima, ali sva je prilika da hoce. Vi zaboravljate jos jednog pretendenta na njihovu imovinu koji nije nimalo bezazlen. To je Milica Andjelkovic, poznatija kao Mici Lou. Nadajmo se da ce oni smoci snage da ovo pitanje rese dostojanstveno, kraljevski. Kad je rec o imovini, tacno se zna sta je ko kupio i izgradio, pa samim tim i sta kome pripada. Tu nema nedoumica. Najzad, ako bi se ovde uvela monarhija, ima li jos pretendencata na presto? Profesor Rados Ljusic kod ovog pitanja nema dilema. Odgovara u jednoj recenici:

- Jedini legitimni pretendent je prestolonaslednik Aleksandar!

Pravila kraljevskog doma

Porodici pravilnik za članove kraljevskog doma dinastije Kara-Djordjeve donet je 12. septembra 1909 (obnovljen je 1911. i prihvacen od Narodne skupštine). Propisao ga je "po milosti Božijoj i volji narodnoj Kralj Srbije" Petar Prvi. Članove kraljevskog doma cine: kralj Petar, sinovi - prestolonaslednik Aleksandar, kraljevic Djordje, kcer Jelena do udaje, brat knez Arsen sa sinom knezom Pavlom i potomstvo prestolonaslednika Aleksandra, kraljevica Djordja i kneza Pavla. Shodno Ustavu, kralja je nasledjivalo "njegovo musko potomstvo" iz zakonitog braka po redu prvorodjenja. Posto se kraljevic Djordje odrekao prestola, sva prava prestolonaslednika uzivao je kraljevic Aleksandar. Članovi kraljevskog doma iz kuće kralja - vladara i prestolonaslednika imaju titule "kraljevska visocanstva", a ostali članovi samo "visocanstva". Svi članovi kraljevskog doma dužni su da odaju postovanje i poslušnost kralju vladaocu kao staresini. Kralj vladalac je staresina nad svim članovima kraljevskog doma i stara se o tome da se svi vladaju shodno obzirima casti, reda i primerenog ponasanja. Bez njegovog odobrenja ne može se izvršiti nikakvo javno delo, niti stupiti u trajne obaveze, kao što je sklapanje braka. Kraljevo odobrenje za zenidbu ili udaju, uz vladara, potpisuju mitropolit i predsednik vlade.

Snezana MILOSEVIC

ZA KIM ZVONE METOHIJSKA ZVONA (1)

Ovde je vreme stalo, samo se kazaljke okrecu. Znamo samo kada se smrkne i kada svane. Sve ostalo nije bitno - ima obicaj da kaze svestenik hocanski Milenko Dragicevic koji vise od dve decenije služi Bogu i narodu u Velikoj Hoci u kojoj trenutno zivi oko 700 Srba dobro cuvanih nemackom vojnom silom. Mnogi od njih redovno docekuju svaki konvoj i poznatom metohijskom gostoljubivoscu docekuju svakog ko dodje u selo.

Na Miholjdan, 12. oktobra ove godine, Velika Hoca bila je srpski centar Kosova i Metohije. Na slavu sela i tradicionalnu manifestaciju "Miholjsko leto" stigli su Srbi iz gotovo svih enklava: Prizreni, Mitrovčani, njih desetak iz Pristine, susedi Orahovčani, zene iz Djakovice, monasi iz Visokih Decana, gosti iz centralne Srbije, ekipa nevladine organizacije Mnemozina koja se bavi ocuvanjem kulturne bastine i koja je tih dana po zadatku boravila u Hoci i okolini. Oko 11 sati najavljeno je sletanje helikoptera Nebojse Covica, predsednika Koordinacionog centra za Kosovo, ali je umesto njega sat vremena kasnije dzipom stigao Momcilo Trajkovic, predsednik Saveznog komiteta za Kosovo i Metohiju koji je za Hocu i Orahovac doneo dva risivera kako bi Srbi iz ova dva mesta mogli da gledaju program RTS.

U Crkvi svetog arhidjakona i prvomučenika Stefana (14. vek), svetu liturgiju sluzio je sindjel Petar (Ulemek), iguman manastira Djurdjevi Stupovi, zajedno sa decanskim monasima. Posle sluzbe u crkvi u centru Hoce, ispred Decanske vinice i parohijskog konaka završio se spontanim koncertom na otvorenom slucajni susret Prizrenaca sa harmonikasem iz Orahovca koji je, po sopstvenom priznanju, zaljubljen u njihov grad. Stare prizrenske pesme privukle su sve novinarske ekipe koje su se tog dana nasle u Hoci.

Na rucku u dvoristu Decanske vinice okupilo se oko hiljadu duša, a nisu izostali ni predstavnici Unmika i Kfora, kao ni komsije Albanci iz Orahovca, u ime Opštine. Srbi su se družili, slikali, pevali, razgovarali sa predstavnicima državne i Unmikove vlasti i razilazili se dok je Hoca tonula u noc u kojoj su sa zvezdanog neba svetleli samo reflektori nemackih logora i straza na brdima oko sela.

Kao i citava Metohija, Velika Hoca i susedni Orahovac zive uglavnom bez struje i gotovo bez vode. Restrikcije struje su svakodnevnne, a ritam im je nepredvidljiv. Iako bi trebalo da struja nestaje i dolazi na svaka tri sata, desava se da iskljucenja traju i po nekoliko dana. Problem sa vodom je jos delikatniji. Vodosnabdevanje Velike Hoce i Orahovca ide preko Djakovice, gde tamosnji Albanci redovno "zavrcu slavinu".

Mestani pricaju da su pojedini nemacki oficiri iz prethodnog kontingenta Kfora spor oko vode sa Djakovicom "resavali pistoljem".

Neobican spoj tla, zemlje osmanice i blage klime, ucinili su Hocu Bogom danu za uzgajanje deset sorti vinove loze i svih vrsta voca. Zbog nepostojee bezbednosti, Hocanci sada obradjuju samo vinograde koji se nalaze u zoni pod zastitom nemackih vojnika. Na imanja s druge strane brda ulaze samo nekoliko puta godisnje, kada im Kfor obezbedi pratnju za obrezivanje, prvo prskanje i berbu grozdja. Ovogodisnju berbu otkupio je manastir Visoki Decani.

Kao i u ostalim delovima Pokrajine, Srbima koji su radili u opštinskim sluzbama, zdravstvu i prosveti, raznim putevima stize novac iz Srbije, kao i deciji dodatak za one koji ga primaju. Zaposleni pri Unmiku primaju platu i od Civilne misije, ali najveći broj Srba zivi na granici egzistencije. U Hoci radi osnovna skola koja ima 95 djaka. Gimnazijalci putuju ujutru autobusom do obliznjeg Orahovca iz kog im povremeno stize stampa kao jedna od retkih preostalih veza sa svetom. Telefoni uglavnom rade, ali su zbog neplacenih racuna cesta iskljucenja, pa se koriste prednosti radio-amatera.

Konvoji za Hocu idu sredom i petkom. Uglavnom ih koriste trgovci za nabavku hrane. Posetioци su retki. Ipak, posle dva otkazana dolaska, dva dana uoci Miholjdana, Veliku Hocu posetio je Nebojsa Covic.

-Kada je pola sata ranije najavljeno da slece Covicev helikopter, narod nije verovao da ce se to desiti. Razgovarali smo s njim dva sata. Bila je tu i delegacija Srba iz Orahovca. Covic nam je porucio da budemo jedinstveni i da država misli na nas. Obecao je da ce ponovo doci i da ce obici i Orahovac - prica jedan od mestana.

ORAHOVAC

Veliku Hocu od Orahovca dele cetiri kilometra puta kroz vinograde koje Srbi i danas obradjuju sa strahom i na brzinu jer se tu dogodio veliki broj otmica. Za razliku od Hoce koja je cisto srpska, u Orahovcu preostalih 520 Srba i daleko mnogobrojnije Albance deli bodljikava zica. Nedavno je uklonjen kontrolni punkt izmedju srpskog i albanskog dela grada posle cega je bilo nekoliko incidenata. Albanci slobodno setaju srpskim delom, cak su se na trgu ispred crkve Uspenja Presvete Bogorodice prosle nedelje pojavili i prvi albanski prodavci grozdja. Srbi tvde da oni u albanski deo ne smeju.

-Ko ode iza zice, taj se vise ne vraca - tvrde Orahovčani koji se gorivom sa pumpe u donjem delu grada snabdevaju zahvaljujuci pripadnicima Unmik policije. Orahovac ima nekoliko prodavnica i tri kafane - "Feniks", "Plava laguna" i "Amor" u kojima se zbog finansijskih prilika vise okupljaju zaposleni u Unmku i Kforu nego ovdasnji Srbi. Prica se da vojnici Kfora i sluzbenici Unmika, koji inace stanuju uglavnom u srpskom delu Orahovca, radije zalaze u srpske kafane,

sto zbog netofekere, sto zbog svinjskog mesa.

Za razliku od Srba, Romi se kroz ceo Orahovac krecu slobodno. Svi su se registrovali, kao i Srbi, koji se zale da je upitnik bio trojezican - na albanskom, engleskom i romskom. Srbi u Orahovcu uglavnom voze stara kola. Ko je imao vredniji auto, kao i u Velikoj Hoci, prebacio ga je na vreme u, kako oni kazu, Srbiju. Konvoji iz Orahovca za Mitrovicu idu ponedeljkom, sredom i petkom, a uskoro bi jednom nedeljno trebalo da krenu i pratnje za Gracanicu. Polazak konvoja, cije putnike nemacki vojnici uredno legitimisu i popisuju, razlog je da se u centru ispred crkve okupe skoro svi preostali mestani. Posebno je razradjen posao oko prevoza stvari i namestaja onih koji su napustili Orahovac i presli na sever Kosova ili u drugi deo Srbije.

PRIZREN

Prema tvrdnjama preostalih Srba u Prizrenu trenutno zivi oko 50 srpskih porodica. Sa stanarima Bogoslovije medju kojima je i jedna stogodisnja Albanka (ima 103 godine) njih je ukupno oko 85. Medju njima vise nema dece. Poslednja porodica sa decom grad je napustila pre mesec dana i presla u Veliku Hocu zbog skole. Srbi uglavnom zive u svojim kucama i stanovima rastrkani po celom gradu. Mnogi od preostalih Srba u Prizrenu od ulaska Kfora, bar dve godine, nisu napustali stan. Jedan od njih koji je prvi put iz kuce izasao da bi posetio Velku Hocu na Miholjdan, kaze da je za proteklih 28 meseci procitao 70 knjiga i napisao nekoliko tomova dnevnika.

Branislav Krstic, penzioner iz Prizrena, inace po profesiji majstor-elektricar, kaze da je on jedini od pet preostalih muskaraca koji se koliko-toliko slobodno krece kroz grad. Svi se krecemo sa bojazni i strahom, jer jos uvek postoji opasnost, ne toliko od mestana koliko od Albanaca koji su dosli sa sela u srpske kuce i stanove. Mi u te ulice ne smemo ni da privirimo", objasnjava gospodin Krstic.

U sve napustene srpske kuce izuzev onih u Potkaljaji koje je sacuvala gospodja Stana Semic uselili su se Albanci koji su dosli sa sela, mada ima i mestana koji su zauzeli komsijske domove. Prema postojećim podacima oko 20 odsto onih koji su otisli je i prodalo stanove, a njih jos oko 30 odsto najavilo je prodaju preko posrednika.

- Unmik je postavio uslov da nijedna takva kupoprodaja nece biti sudski registrovana ukoliko Unmikova komisija ne izadje i ne utvrdi vrednost stana. Ukoliko je stan premalo placen Unmik odredjuje cenu, a ako je preplacen Unmik skida cenu - objasnjavaju Prizrenci.

Stana Semic prica da je na Potkaljaji ostalo jedanaestoro Srba. Ona zivi u svojoj kuci kod crkve Svetog Spasa. "Bilo je problema, maltretiranja, zvanja "Skinjo", "Idi za Srbiju", ali ja se krecem slobodno po gradu. Idem, kupujem sta mi treba od prvog dana do danas. Idem u crkvu, u Bogosloviju. Iskreno receno ne dira me niko. Medju Albancima sam 25 godina radila i svi koji me poznaju pitaju me kako sam, sta radim, u kasapnici i piljarnici nece da mi naplate kad pazirim.

Problema sa njima nema, ali mi nedostaje nas narod. Imam dva sina, tri cerke, 15 unucadi. Dusa me boli sto ovo 15. koje se rodilo u Lazarevcu jos nisam ni videla", kaze Stana Semic.

JEDNA OD SEST GNJILANSKIH PRICA

Nada Isailovic je jedna od sest preostalih Srkinja u Gnjilanu:

-Za ove tri godine mnogo sam propatila. Imala sam kucu na autobuskoj stanici. Maltretirali su me civili, UCK-ovci. Pretili su da ce da me zakolju, tako da sam morala da napustim kucu. Pobegla sam u Srpsku ulicu, kod mog brata Zivka Isailovica. On je sada sa familijom u Krusevcu, a ja sam ostala sama u njegovoj kuci i jedina sam Srkinja koja zivi u Srpskoj ulici, sve ostalo su Albanci useljeni u srpske kuce. I ovde su mi pravili probleme. Najvise sam imala muke od civila. Pljackali su, maltretirali me. Bila sam prinudjena da pozovem Kfor da me zastiti. Hvala Kforu i komandantu kasarne sto je uslisio moje zalbe i dao mi obezbedjenje. Skoro tri godine kod mene su u cetiri smene po cetiri Italijana u kuci koja je opkoljena bodljikavom zicom. Jako svetlo osvetljava nasu kucu i ceo komsiluk gde su nekada ziveli Srbi. Sada u kuci nemam problema i neprilika.

Neke nase komsije, nastavlja Nada, Albanci nam se javljaju, ali polako, krisom. Stave ruku na usta da ih neko ne vidi. Ima i medju njima mnogo dobrih ljudi. Inace, radila sam u fabrici "Napredak", pamucna industrija 35 godina. Dobijamo penziju, ono sto smo zaradili. Dobijali smo i sledovanja preko Unmika i drugih organizacija, ali sada su se svi povukli osim Unmika. Najvise nas pomaze manastir Visoki Decani. Sve su oni od svojih usta odvajali, a nas su snabdevali hranom, deterdzentima, secerom....

PATRIJARH PAVLE U PECKOJ PATRIJARSII

Cini se da su na Kosovu i Metohiji manastirske i seoske slave jedini vid drustvenog zivota medju preostalim Srbima. Tako se na praznik Pokrova Presvete Bogorodice koji Pecka patrijarsija slavi kao manastirsku slavu u ovoj srpskoj svetinji okupilo nekoliko stotina vernika iz svih srpskih enklava, ukljucujuci i povratnike u selo Osojane. Stigli su i monasi i monahinje iz Crne Gore, sa Ostroga i iz Niksicke zupe, cetinjski bogoslovi, Decanski monasi, sestre iz Devica. Svetu arhijerejsku liturgiju sluzio je patrijarh srpski gospodin Pavle. U besedi posle liturgije patrijarh Pavle je ponovo opomenuo da zbog onog sto se desilo na Kosovu i Metohiji "treba svi da se kaju: i Srbi, i Albanci, ali i Amerikanci i svi ostali". Dolazak poglavara Srpske pravoslavne crkve i velikog broja Srba u, inace, i sa kopna i iz vazduha dobro cuvanu Pecku patrijarsiju, privukao je paznju lokalnih Albanaca. Oni su se u manjim grupama na po putu iznad Patrijarsije. Mahali su albanskim zastavama i psovali.

Italijani koji brizno cuvaju Pecku patrijarsiju ovog puta su se obrukali sa patrijahovom pratnjom. Posto se nisu pojavili u zakazano vreme, niti javili da je pratnja otkazana, patrijarh Pavle je do granice sa Crnom Gorom na Savinim Vodama stigao zahvaljujui nemackom potpukovniku Norbertu Kistersu, koji je bez reci pristao da njegovi vojnici sa sve grupom Hocana koju su obezbedjivali otprate poglavlja SPC.

Izbori

Ziveci u nametnutoj izolaciji, vecina Hocanaca gotovo da nema jasan stav o predstojećim kosovskim izborima. Mnogi polazu nadu u Nebojsu Covica, koji im je prilikom nedavnog dolaska rekao da "nema uslova za ucesce Srba na glasanju" i kada je rec o izborima cekaju da se najpre oglasi vlast u Beogradu.

- Srbi u Prizrenu, nas oko 85 koliko nas je ostalo, svi smo se registrovali, ali da li cemo izaci na izbore zavisi od srpske vlade. Ako Srbi koji su izbegli sa Kosova u Srbiju glasaju tamo, glasacemo i mi ovde. Ako oni ne glasaju, necemo ni mi. Mi treba da glasamo za Srbiju - kaze Branislav Krstic.

Branko Barovic iz Kosovske Mitrovice smatra da su Srbi u Mitrovici sa registracijom i sa izborima napravili dvostruku gresku. "Kad je trebalo da se registrujemo rekli su ne. Narod nije bio upucen. Na nasu nesrecu ostalo je jos sigurno od 1.000 do 5.000 neregistrovanih u Kosovskoj Mitrovici. Sad nam isto serviraju da ne izadjemo na izbore, tako da ne znamo sta cemo da uradimo. Neko moje razmisljanje je da bi, ipak, trebalo da iskoristimo pravo da glasamo. Ako i to izgubimo, mozda necemo imati bas nista. U Mitrovici su oko izbora nastale velike podele izmedju Olivera i Milana Ivanovica. Grupa Milana Ivanovica nije se prijavila za registraciju i oni su protiv izbora.

U Peckoj patrijarsiji uglavnom ne razmisljaju o izborima. Tvrdе da je sada za Srbe na Kosovu i Metohiji i van njega najvaznije da uspe akcija povratka prognanih u Osojanu. "U Osojanu je vec 20 kuca pokriveno. Poceo je rad na jos 30 kuca od temelja do krova. Sve je bolje iz dana u dan. Nedostaju majstori, ali nadamo se bice dobro. Vratilo se vise od 60 domacinstava. Ima nas oko 100. Voleli bismo da dodju svi, da nas bude vise", porucuje Branislav Djuric iz Osojana koji je u pratnji spanskog Kfora sa grupom mestana stigao na slavu u Pecku patrijarsiju.

Pomoc

Srbi u Metohiji zive uglavnom od prinadleznosti, penzija i drugih primanja koja razlicitim kanalima stizu iz Beograda, kao i od pomoci Unmika, Crvenog krsta i drugih organizacija. Crveni krst je od marta obustavio pomoc. U Prizrenu od prvog jula ne deluju ni "Lekari bez granica". Materijalna pomoc koja se dobija preko Unmika krece se od 65 za jednoclanu i do 100 DM za porodice sa tri i vise clanova. Penzije iz Srbije za Prizrence stizu preko drugih enklava, ali je problem u tome sto su dinarske i moraju se pretvarati u marke. "Mogu da pokriju neke troskove, ali su uslovi zivota teski, mada ne placamo struju, vodu i smece, samo telefonske racune", kaze Branko Krstic.

Majka i cerka, Dragica i Darinka Zekaj iz Pristine tvrde da je zivot za Srbe u kosovskoj prestonici jos tezi. "Vise ne dobijamo ni brasno. Hleb je poskupeo. Jedemo samo makarone. Vidite kako sam bleđa. Kad je Kfor nedavno odbio da nam da pomoc, trazila sam me ubiju. Pomoc od nase drzave dobili smo samo jednom u julu. Rekli su da cemo opet dobiti u septembru, ali nista nije doslo", prica Darinka Zekaj.

Njena majka kaze da je nekoliko puta u pratnji Kfora odlazila do Gracanice, ali da njena penzija od 5 maraka i pomoc od 60 maraka koju prima nije dovoljna za gracanicke cene. "Problem je sto ni u Gracanici niti ovde u Hoci mi ne mozemo da dobijemo humanitarnu pomoc, jer nismo raseljsna lica. Zivimo na Kosovu kao u zatvoru", kazu ove Pristevke.

Pred predstojecu zimu ljude brine i pitanje ogreva. U Prizrenu Kfor i Unmik su za svako domacinstvo, bez obzira na broj clanova obezbedili po tri kubika drva. U Orahovcu Unmik je preko lokalne kancelarije ogrevom obezbedio skole. Problem je obezbediti ogrev za kucno grejanje. "Nema drva, nema nicega. Ako se i nadje, metar drva kosta 60 do 65 maraka. Mi te pare nemamo. Siptari posekose celo Kosovo, mi ne mozemo ni u nase sume", kazu u Velikoj Hoci.

Jelena Tasic-DANAS, 20.-21. 10. 2001.

Poziv komandanta KFOR-a

SVAKO CE MOCI DA GLASA BEZ PRETNJI

Pristina, 19. oktobra (Tanjug) Komandant medjunarodnih mirovnih snaga NATO na Kosovu francuski general Marsel Valanten pozvao je danas sve stanovnike na Kosovu da glasaju na parlamentarnim izborima 17. novembra u juznoj srpskoj pokrajini.

- Pozivam sve stanovnistvo na Kosovu da ucestvuje na izborima i prikljuci se ocekivanju svih strana da izborna kampanja protekne u miru - izjavio je komandant Kfora na konferenciji za novinare u Pristini.

Valanten je napomenuo da ce Kfor svima omoguciti "bezbedno okruzenje i svakome dozvoliti da glasa bez straha od pretnji", prenosi AFP.

Komandant Kfora je, takodje, ocenio da ce bojkotovanje izbora onemoguciti Srbima da se "njihov glas cuje" u buducem parlamentu juzne srpske pokrajine kada se budu resavala razna pitanja kao sto je, kako je rekao, pitanje Kosovske Mitrovice.

Ranjen radnik Radio-televizije Pristina

RADOSA RADONJIC U TESKOM STANJU

Radnik Radio-televizije Pristina Radosa Radonjic ranjen je nocas iz vatrenog oruzja oko dva sata posle ponoci u selu Devet Jugovica.

Na Radonjica su pucali nepoznati napadaci dok je bio u kuci, i to kroz prozor kada je pokusao da upali sijalicu.

On je sat kasnije odvezen u rusku vojnu bolnicu u Kosovu Polju, gde je operisan.

Kako je agenciji Beta potvrdio dezurni lekar u Domu zdravlja u Kosovu Polju Svetozar Uskokovic, Radonjic je jos uvek u teskom stanju i danas je prebacen u kosovskomitrovicku bolnicu na dalje lecenje. On je kazao da je Radonjic zadobio ustrelnu i prostrelnu ranu u predelu grudnog kosa, i da ima i povredu kicme.

Juce u Srbici

UBIJENI NOVINAR I RUGOVIN TELOHRANITELJ

Pristina, 20. oktobra (Tanjug) Novinar lista bliskog Demokratskom savezu Kosova Ibrahima Rugove i jedan Rugovin telohranitelj ubijeni su u napadu izvršenom kasno sinoc, javljaju pristinski mediji.

Bekim Kastrati, novinar pristinskog dnevnika "Bota Sot", ubijen je, a dvojica njegovih kolega su ranjena kad su nepoznata lica u Srbici otvorila vatru iz automatskog oruzja na njihov automobil, prenosi DPA saopstenje Kosovskog

informativnog centra bliskog Rugovinoj partiji.

Zasad nema informacija o tome ko je izvršilac atentata.

Jedan od ranjenih Besim Dujaku, šef Rugovinog obezbeđenja, umro je noćas u pristinskoj bolnici.

Treći čovek iz automobila na koji je pućano Gani Geci prebaćen je u vojnu bolnicu u americkom kampu Bonstil.

Kosovometohijska medijska slika

MINIMALNO O SRBIMA

Pristina, 18. oktobra (Beta) Demokratski savez Kosova Ibrahim Rugove najzastupljenija je politicka stranka u kosovskim medijima, objavio je danas pristinski Centar za humanisticke studije "Gani Bobi".

Na osnovu istrazivanja pisanja šest dnevnih listova i sedam elektronskih medija, pristinski Centar za humanisticke studije je objavio da aktivnosti DSK zauzimaju 29,5 odsto ukupnog prostora u stampanim medijima.

Oko 64,3 odsto napisa o Demokratskoj partiji Kosova Hasima Tacija u tom listu intonirano je pozitivno, kao i 6,3 odsto tekstova o Alijansi za buducnost Kosova (AAK) Ramusa Hajradinaja.

Srpska koalicija "Povratak" dobila je oko 2,7 odsto vremena na elektronskim medijima, ali je samo 0,1 odsto tekstova pristinskih novina posveceno toj koaliciji.

Ostale manjine, Turci, Romi i Goranci, dobili su oko 9,6 odsto ukupnog prostora u medijima.

Izjava Hansa Hekerupa

USLOVNO PRIHVATANJE DEKLARACIJE

Šef civilne misije UN na Kosovu i Metohiji Hans Hekerup objavio je juće da će prihvatiti deklaraciju koju će mu predstaviti predsednik SRJ Vojislav Košunica ukoliko ona sadrži četiri osnovna principa, medju kojima i prihvatanje privremenih organa na Kosovu.

Prema recima srpskog člana Privremenog administrativnog veća Kosova (PAVK) Rade Trajkovic, ostali principi na kojima će Hekerup insistirati su: postovanje Rezolucije 1244 Saveta bezbednosti UN, prihvatanje Privremenog ustavnog okvira i priznavanje vlasti Kfora i UNMIK-a na Kosovu. (Tanjug)

ODAZOVI NA VAPAJE

Odazivajući se vapaju za pomoc manastir TvrDOS je poslao pomoc udovici gospodji Nadi Trajkovic u iznosu od 500 DM. Isto tako je ovaj hercegovački manastir poslao i pomoc povratnicima u Osojane u iznosu od 500 DM. Pravoslavni teolog iz Francuske gospodin Jean-Claude Larchet poslao je pomoc povratnicima u Osojane u iznosu od 1500 DM

KONACNI OBRACUN S TERORIZMOM

BIN LADENOVA "ALBANSKA VEZA"

Brisel 22. 10. (SENSE) - U albanskoj mrezi organizovanog kriminala sirom Evrope, ulogu ima i teroristicka mreza Osama bin Ladena, izvjestavaju istrazitelji Interpol. U izvjestaju pripremljenom za jednu od radnih grupa parlamentarne skupstine NATO, ciji sadrzaj prenosi londonski Independent, istrazitelji medjunarodne policijske asocijacije koja okuplja 179 nacionalnih policija, dosli su do nepobitnih dokaza da je nedavno u Albaniji odrzan "konsultativni" sastanak kojem su, sem domacih predstavnika organizovanog kriminala, prisustvovali i vodje teroristickih grupa iz Alzira i, prema tvrdnjama albanske policije, Osama bin Laden.

Na tom su sastanku uspostavljene "brojne strukture i mreze" sa ciljem propagande i prikupljanja finansijskih sredstva za teroristicke aktivnosti.

Albanska je mafija jedan od cvrstih oslonaca takvih aktivnosti, tvrdi se dalje, sa kontrolom od oko 70 procenata "heroinskog trzista" u Njemackoj, Austriji, Svicarskoj i skandinavskim zemljama. Ozbiljnost ovakve "saradnje" ilustruje, prema istraziteljima Interpola, i cinjenica da je u vrijeme kosovskog konflikta 1999. godine, jedan od Bin Ladenovih vojnih komandanata bio "prekomandovan" za zapovjednika elitne jedinice UCK.

Istrazitelji nisu iznenadjeni ovakvom bliskom saradnjom - prema njihovim saznanjima, kriminalni sindikati su formirali "interesne saveze", imaju intenzivnu saradnju i sklapaju "poslovne" aranžmane sa najsirim spektrom kriminalnih i teroristickih organizacija, svuda gdje nadju interesa za to.

Drugim tragom, Interpol je, istrazujuci tok novca sto ga je na "sumnjivom" poslovima u Rusiji zaradila jedna od kriminalnih grupa u Ceceniji, dosao opet do Osama bin Ladena. Trag je, naime, vodio do Montreala u Kanadi gdje se Bin Ladenova teroristicka grupa snabdijevala krivotvorenim dokumentima.

Otkrivena organizacija terorista u Montrealu je, prema nalazima Interpola, imala razvijene "poslovne kontakte" sa grupama i pojedincima u Francuskoj cija je aktivnost u opisana kao " podrška teroristima" kao i sa nekoliko grupa mudzahedina, svojevremeno aktivnih u Bosni i Hercegovini.

Predstavnici severne alijanse tvrde

TALIBANI NAPUSTILI KABUL

(Prema izvestajima agencija) Juce rano ujutro, americki avioni sa cetiri nosaca "Teodor Ruzvelt", "Enterprajz", "Kiti Hok" i "Karl Wilson", obnovili su napade na položaje talibana i teroristicke mreze Al Kaida. Tako je pocela treca nedelja vazdusnih napada na ciljeve u Avganistanu.

U napadima vazduhoplovnih snaga SAD od 7. oktobra do juce, zivot je izgubilo oko 1.000 ljudi, preneo je list "Pakistan Observer" pozivajuci se na izjave talibanskih zvanicnika koji tvrde da americki avioni gadjaju civile.

Talibanski izvori u Kabulu saopstili su juce da je pronadjena olupina americkog helikoptera u pustinji Redzistan, u pokrajini Helmand na jugu Avganistana, prenela je francuska novinska agencija AFP. Taj helikopter je srusila talibanska protivvazdusna odbrana.

Istovremeno, katarska satelitska televizijska stanica "Al Dzazira" prikazala je snimke olupine americkog helikoptera sa natpisom "Boing-Filadelfija-Pensilvanija" za koji talibani tvrde da su ga oborili u noci izmedju petka i subote, blizu Kandahara na jugoistoku Avganistana.

U brdima Baba Sahib, nadjene su izgorele gume i tragovi krvi, a na licu mesta uoceni su i tragovi drugog helikoptera kojim su verovatno prebacena tela poginulih komandosa, javila je agencija Avgani islamik pres.

Vest koju je prenela agencija AIP potvrđena je direktno od talibanskog duhovnog vodje mule Mohamada Omara.

Vrhovni vodja talibana mula Mohamad oglosio se juce i izjavom da talibanskim borcima Bog pomaze i obećao je "vecnu sreću u raju onima koji umru kao mucenici". Mula iz Kandahara obnovio je poziv na dzihad.

Inace, kako prenosi britanska mreza Bi-Bi-Si, desetogodisnji sin talibanskog vodje mula Mohamada Omara, poginuo je vec tokom prve noci americkog bombardovanja Avganistana, a ranjen je i Omarov stric za koga se kaze da se oporavlja u kandaharskoj bolnici.

Jucerasnji napadi avijacije SAD usmereni su na linije fronta blizu uporišta talibana Carikara, oko 40 kilometara severno od glavnog grada Kabula. Kako je javila agencija Kjodo, tvrdi se da su to prvi napadi na talibane u toj oblasti. Predstavnici Severne alijanse koja se bori protiv talibana pozdravili su proširivanje americkog bombardovanja. Severnjaci tvrde da su talibani vec napustili Kabul. Glavni grad Avganistana se ne pominje kao strateski cilj zajednickih napada, na prvom mestu je zauzimanje Mazar-e Sarifa. M. Duric

Zestoke borbe severno od Kabula

TALIBANI RAKETIRALI PIJACU

(Po izveštajima agencija) Dve rakete pogodile su juce prepunu pijacu u avganistanskom gradu Carikaru, koji je pod kontrolom opozicione Severne alijanse, oko 40 kilometara severno od Kabula. Najmanje dve osobe su poginule, a 15 je ranjeno u ovom napadu, osam osoba je u kriticom stanju, a medju njima je troje dece, izvestila je agencija Rojters. Od pogotka drugog projektila koji je pao desetak metara od pijacne ulice, na mestu je poginuo 55-godisnji Mohamed Rasul, prodavac povrca, rekao je agenciji Frans pres njegov brat Abdul Kerim.

Druga osoba koja je poginula nije identifikovana, a prodavac sa bazara Kan Mohamad je rekao da je zrtva ostala bez obe noge. Pijaca u Carikaru, uvek prepuna sveta kao i juce ujutro, posle napada je opustela, a radnjice su zatvorene.

Pretpostavlja se da su napad do kojeg je doslo oko 11 casova po lokalnom vremenu (8.30 po srednjoevropskom), izveli talibani u znak odmazde zbog americkih napada na njihove linije fronta poslednjih nekoliko dana.

Iznad gradica Carikara koji kontrolise Severna alijansa je brdo koje drze talibani. "Tamo su zauzeli položaj i tesko ih je oterati", objasnio je jedan od komandanta Severne alijanse Can Ahamat.

Liniju talibanskog fronta severno od Kabula, americke snage juce su ponovo bombardovale, javlja Rojters pozivajuci se na izjave ocedivaca. Americka avijacija bombardovala je juce ujutro i Kabul. Prema izjavi jednog stanovnika glavnog grada Avganistana, koju prenosi Agencija Frans pres, u Kabulu su se oko 6 ujutro zacule eksplozije. Jutarnjem napadu prethodio je nocni. Bombe su padale u centar grada. Avioni su oko pet minuta leteli u krug iznad Kabula, pre nego sto su bacili bombe i otisli.

U ovim napadima poginulo je vise od 40 ljudi, saopstilo je juce talibansko ministarstvo za informisanje. Portparol ministarstva Abdul Hanan Himat izneo je i podatke o napadu na Kalaj Satir, deo Herata, gde je baceno 18 bombi koje su ubile 15, a ranile 25 stanovnika u kucama i dzamijama. Na napade americke avijacije talibani su uzvratili protivavionskom paljbom.

Nezavisnih podataka o napadima i zrtvama u borbama u Avganistanu nema. Medju talibanima je na stotine mrtvih i ranjenih o cemu piše londonski dnevnik "Gardijan" prenoseci svedocenje jednog visokog oficira talibanskog vazduhoplovstva koji je prebegao u Pakistan.

Veliki broj talibanskih profesionalnih oficira pobegao je iz Avganistana. Oni su zastraseni americkom vatrenom moci, tvrdi oficir pod laznim imenom Sanan. On je, zajedno sa 10 vazduhoplovnih tehnicara, pobegao iz Avganistana u pakistanski grad Kvetu, samo nekoliko sati posle prvih vazdusnih udara na aerodrom u Kandaharu. Samo manje grupe militantnih vojnika ostaju u nadi da ce ih Alah spasti.

Opozicija u Avganistanu trazi vise americkih napada na talibane. S druge strane, vodje pastunske etnicke zajednice, najmnogoljudnije u Avganistanu, odbile su svaku mogucnost saradnje sa SAD u ratu protiv talibana, javila je novinska agencija Pakistan njuz.

M. Duric
